

Verdens rikeste land - men ikke alle er vinnere. Om ringvirkninger av oljen

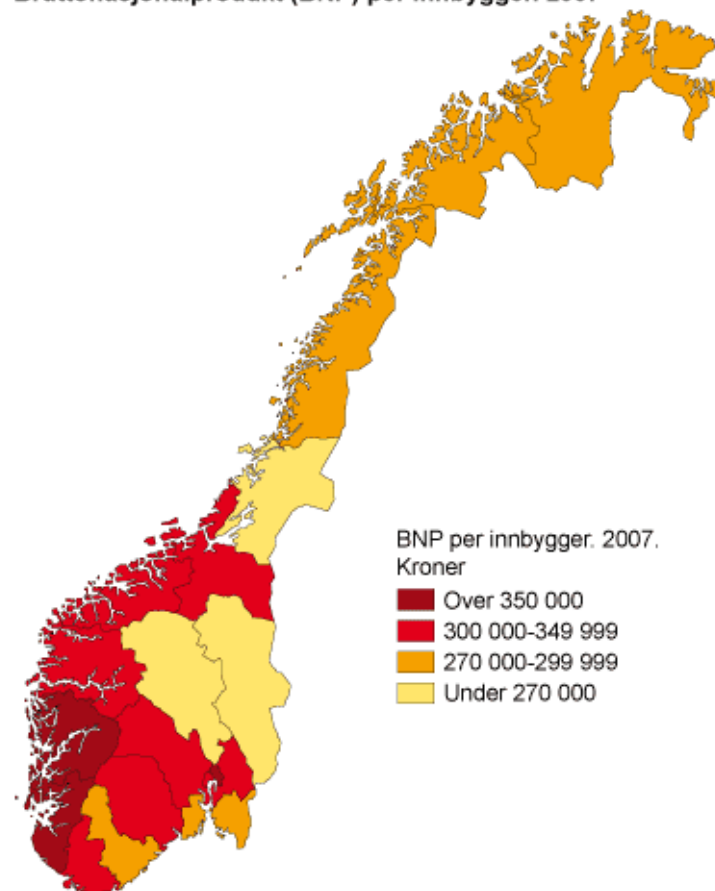
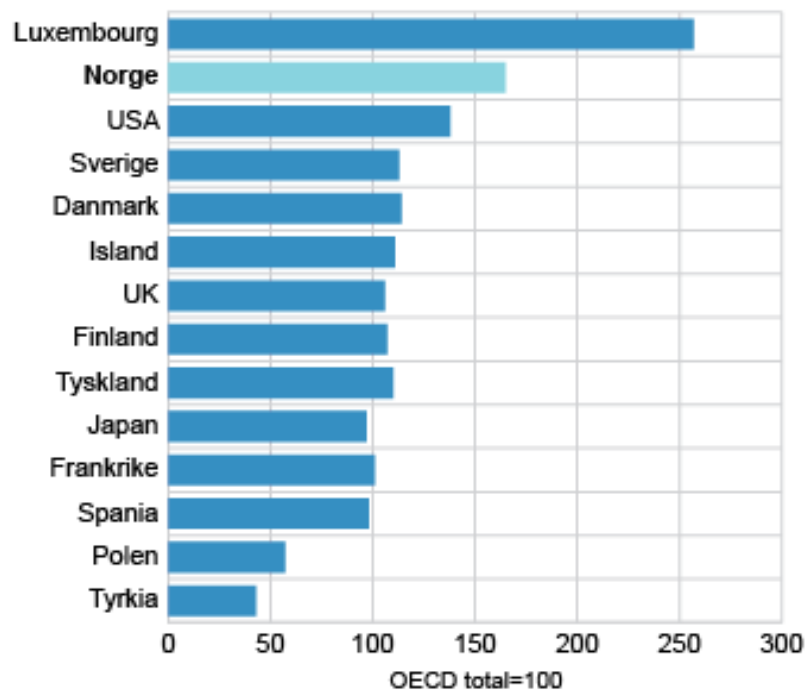
Foredrag for Ipsos MMI, Oslo, 29. august 2013

Hilde C. Bjørnland

Er av verdens rikeste land

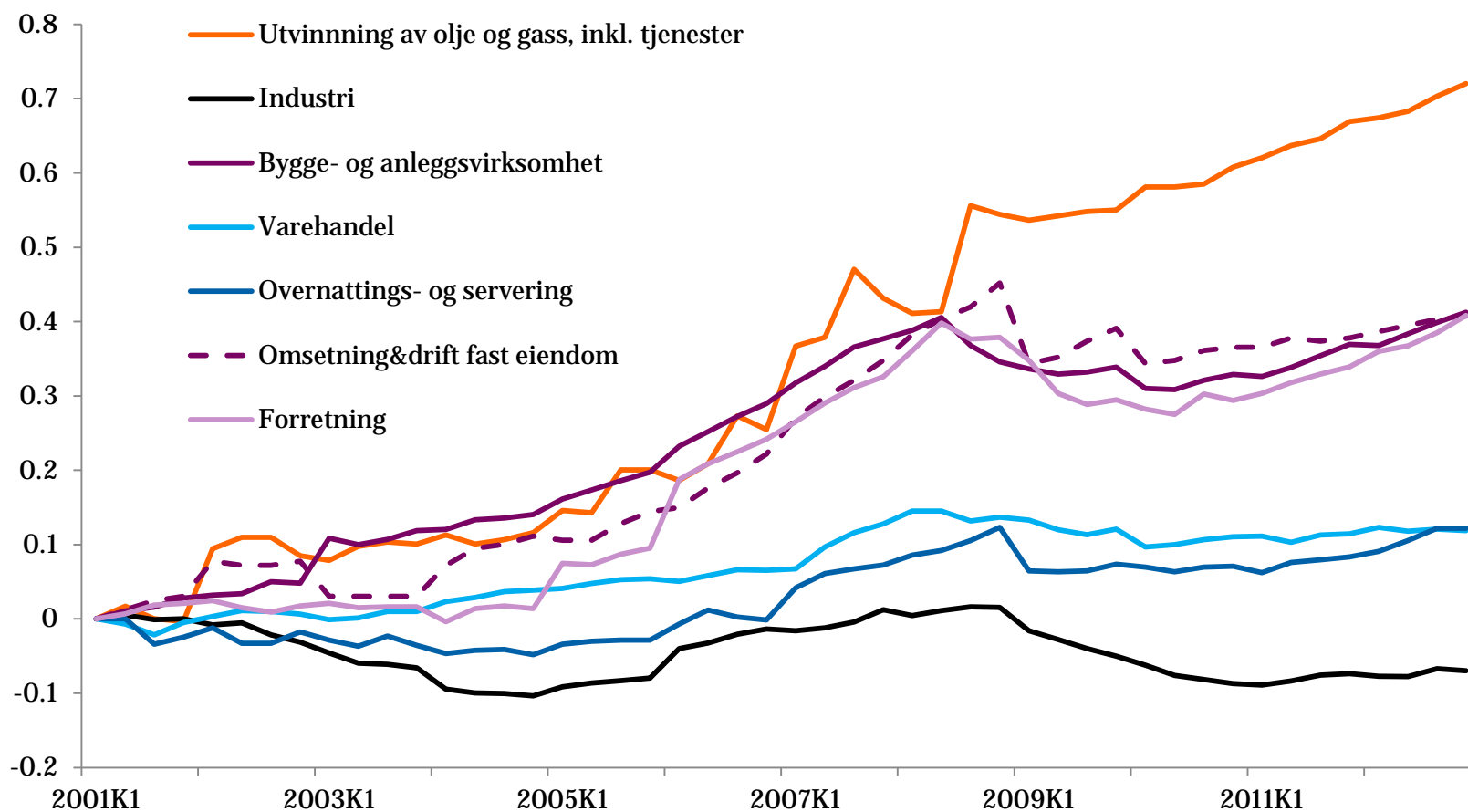
Bruttonasjonalprodukt (BNP) per innbygger. 2007

BNP (justert for prisforskjell) per innbygger. 2009.
OECD total=100

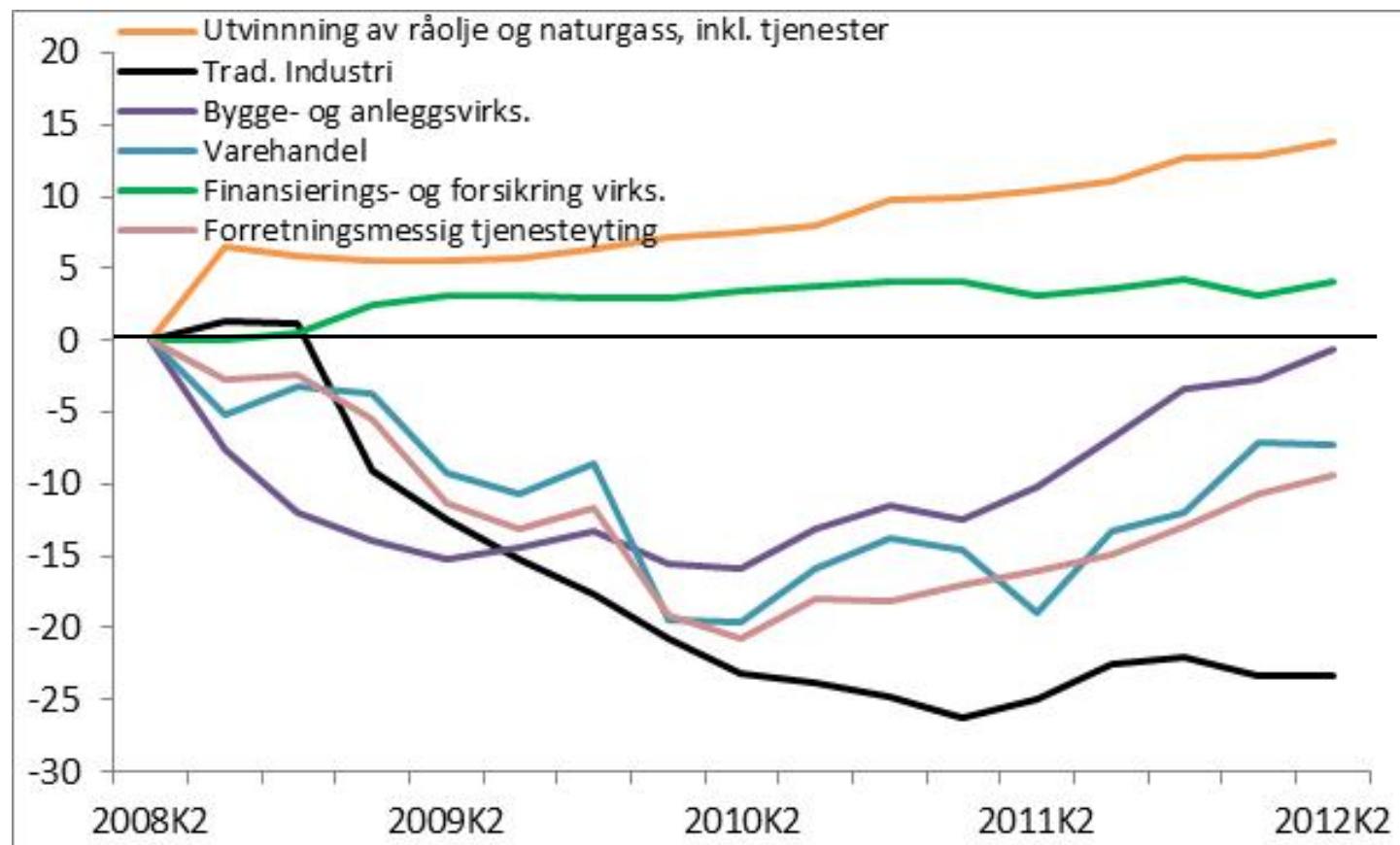
Rekordvekst i sysselsetting i olje og noen tilstøtende næringer

Prosent, 2001=100

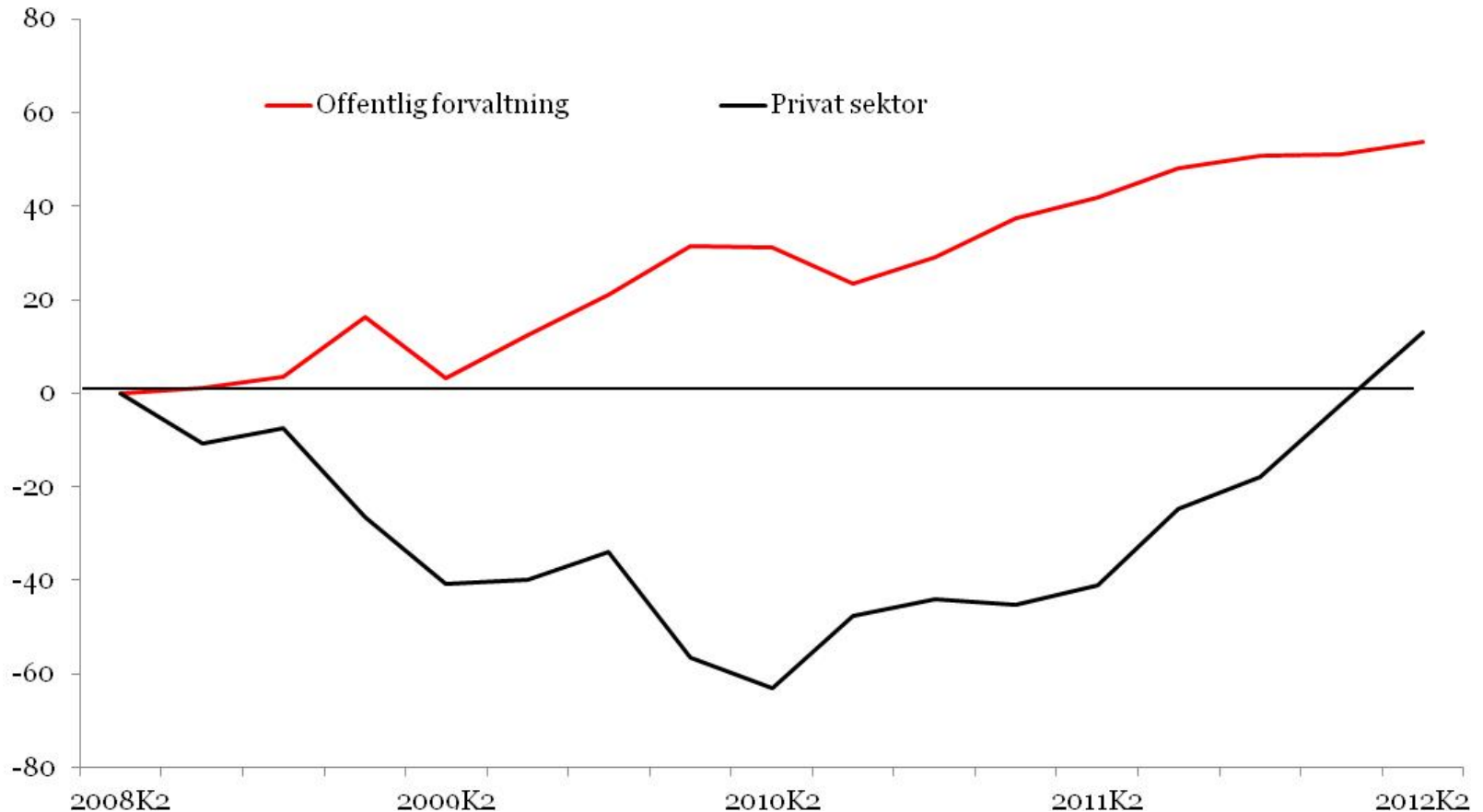
Todelt verden - todelte norske næringsliv.

Endring i sysselsatte (1000) under finanskrisen

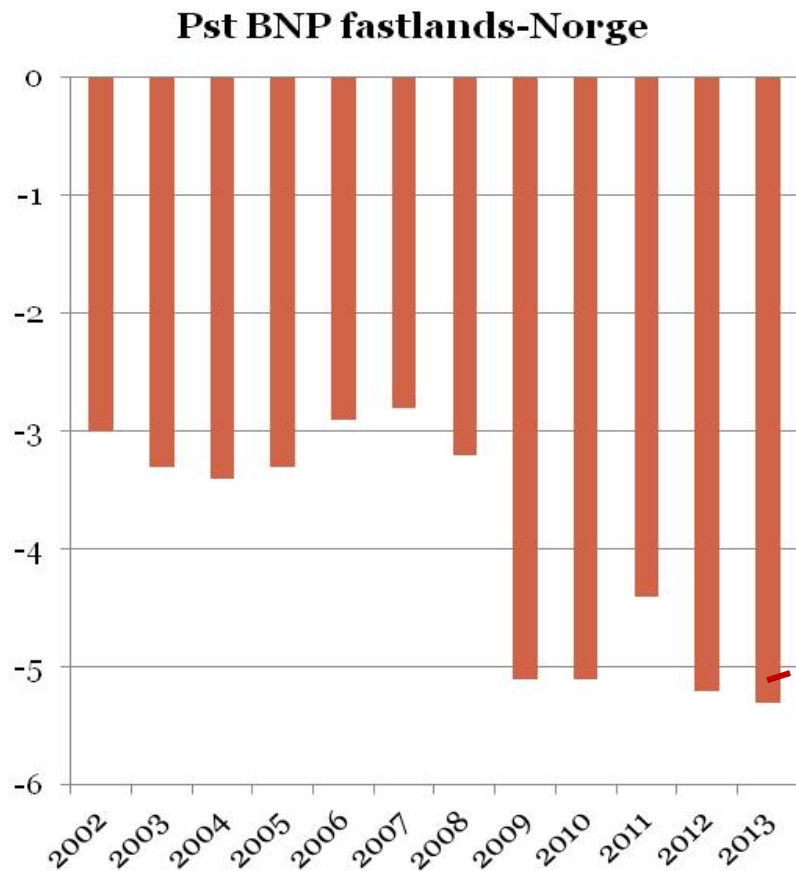

Vekst i offentlig sysselsetting under finanskrisen bidro til å holde ledigheten lav

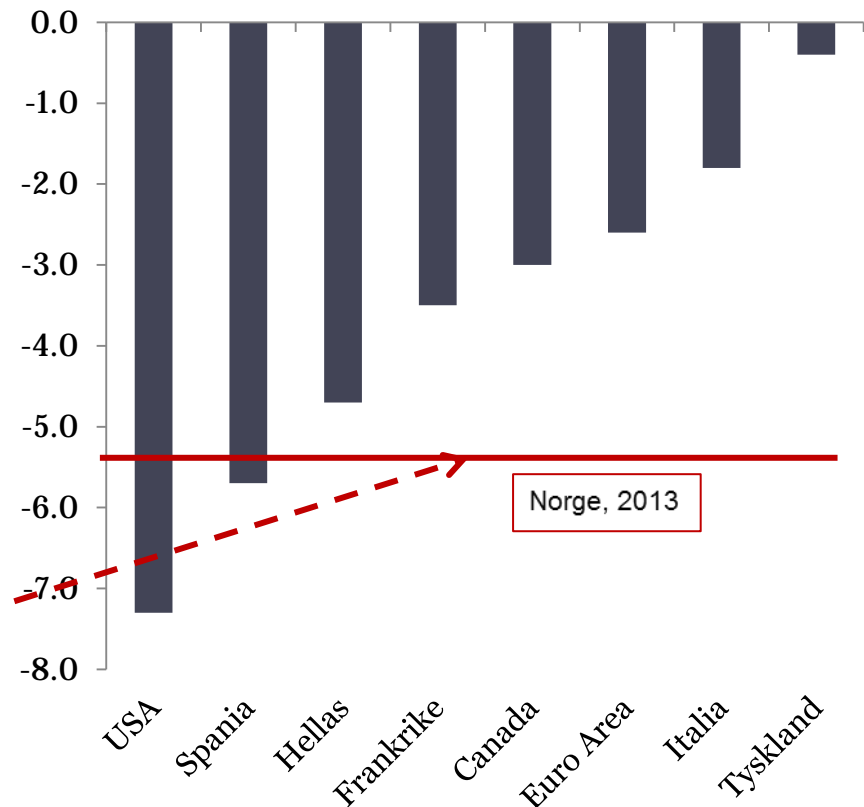
Endring i antall sysselsatte i 1000

... men bidro til permanent økt oljepengebruk. Underskudd (ex olje) i Norge vs utvalgte land

Strukturelle budsjettunderskudd i pst av BNP i 2013

Et oljeland langt nord!

Ringvirkninger, konkurranseevne,
velferdsstaten

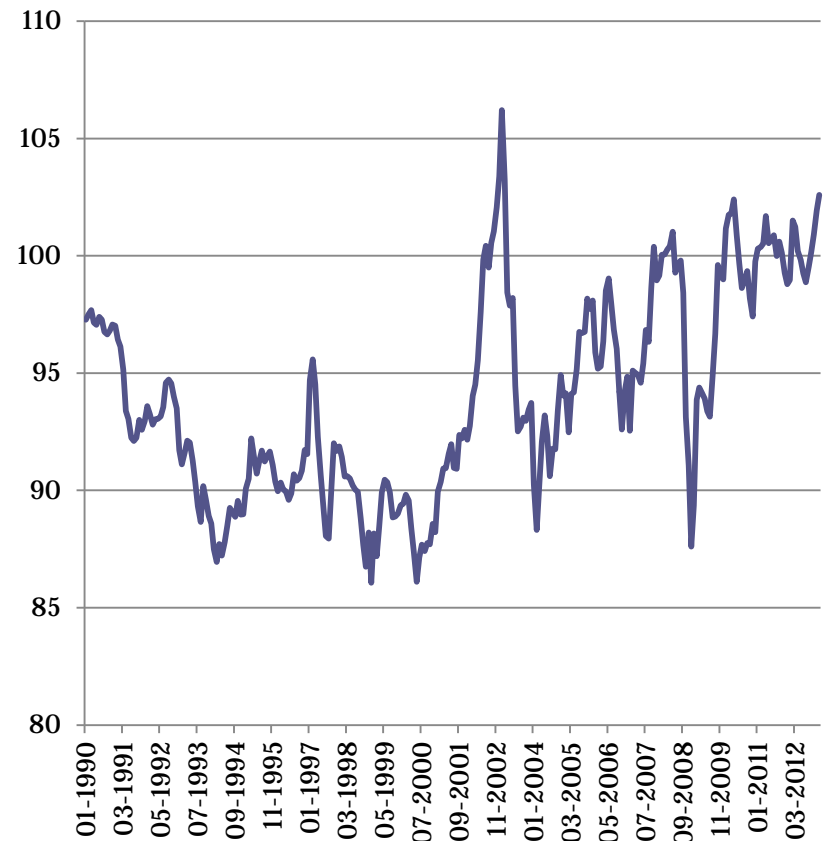
Globale driver - Norsk gevinst og tap

Oljepris og valutakurs siden 1990

oilBrentReal

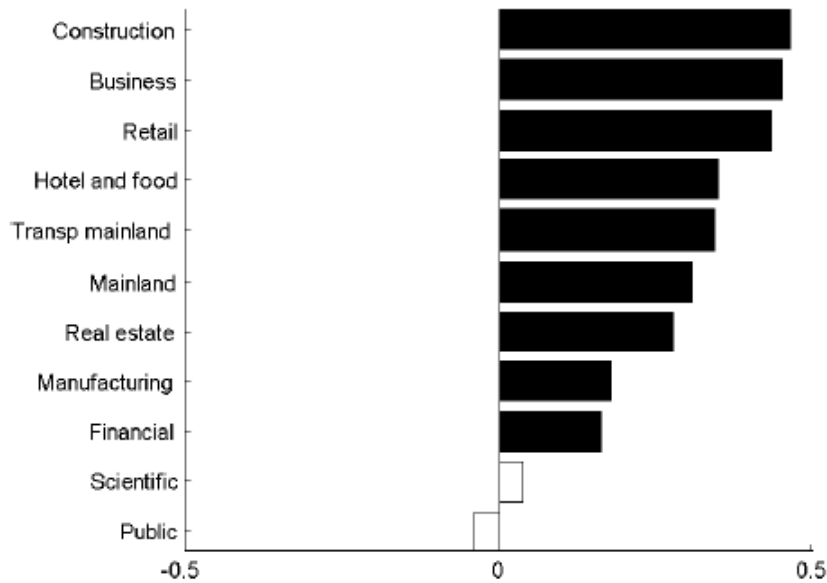
RealExchangeRate

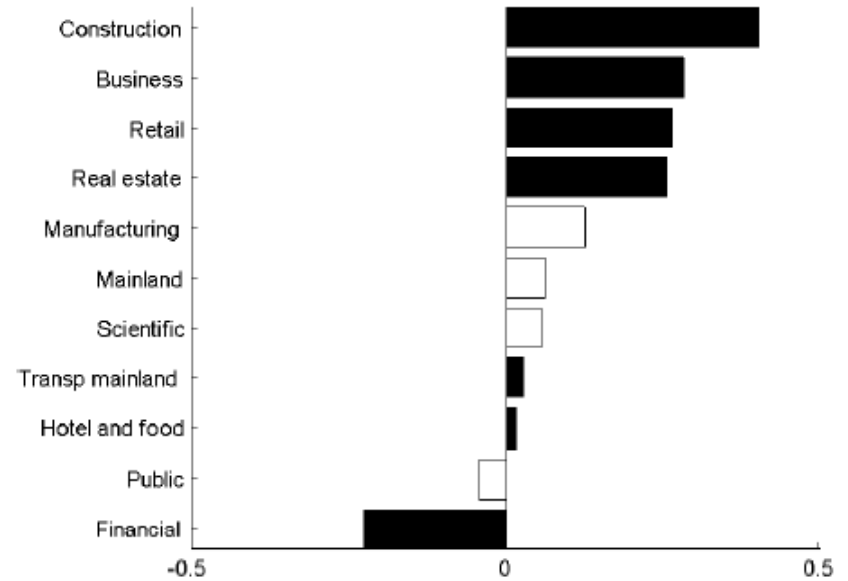

Effekt av oljeboom for forskjellige næringer

Gjennomsnittlig kvartalsvis effekt, prosent

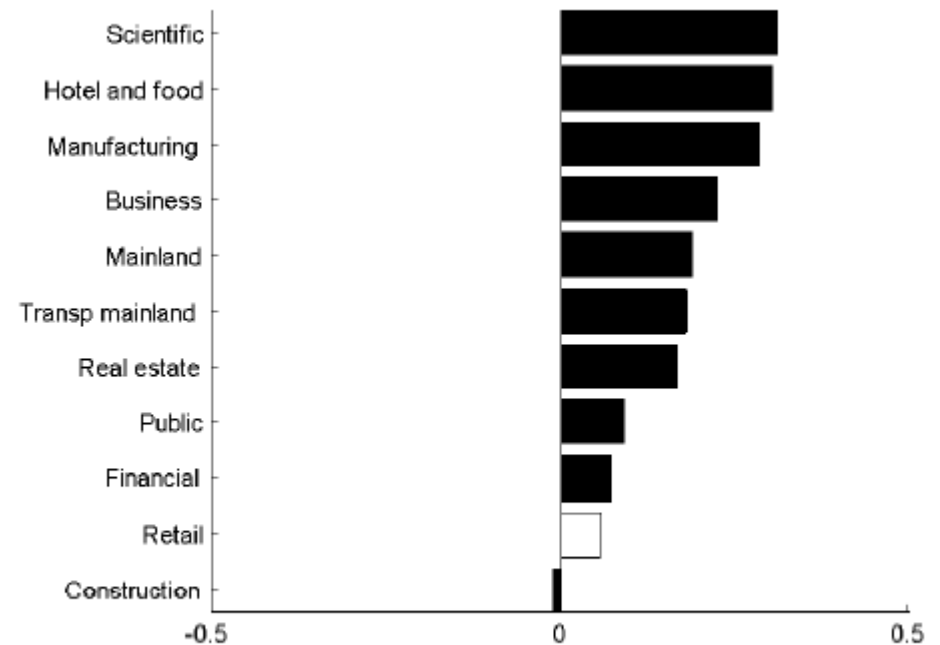
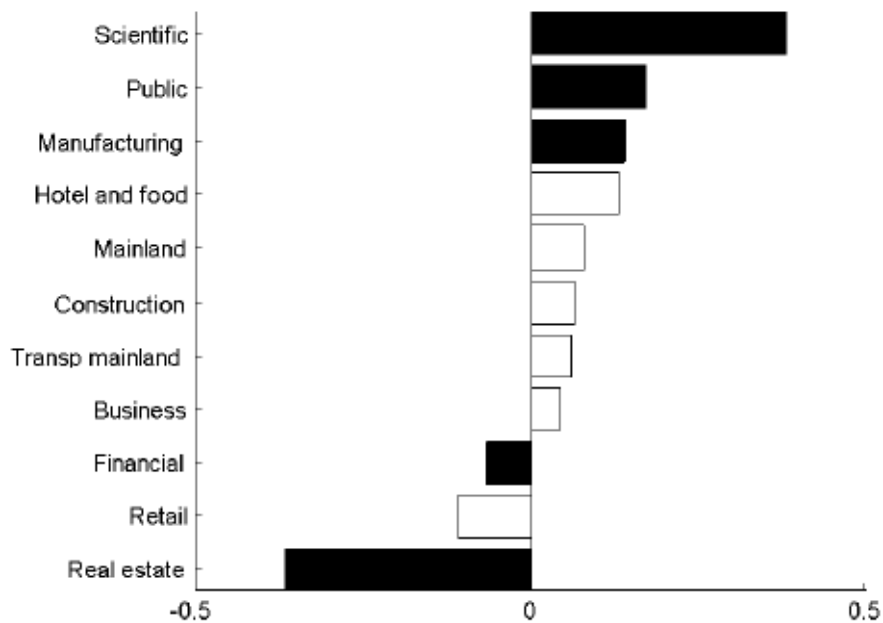
Value added: Oil activity shock

Employment: Oil activity shock

Effekt av oljeprissjokk for forskjellige næringer

Gjennomsnittlig kvartalsvis effekt, prosent

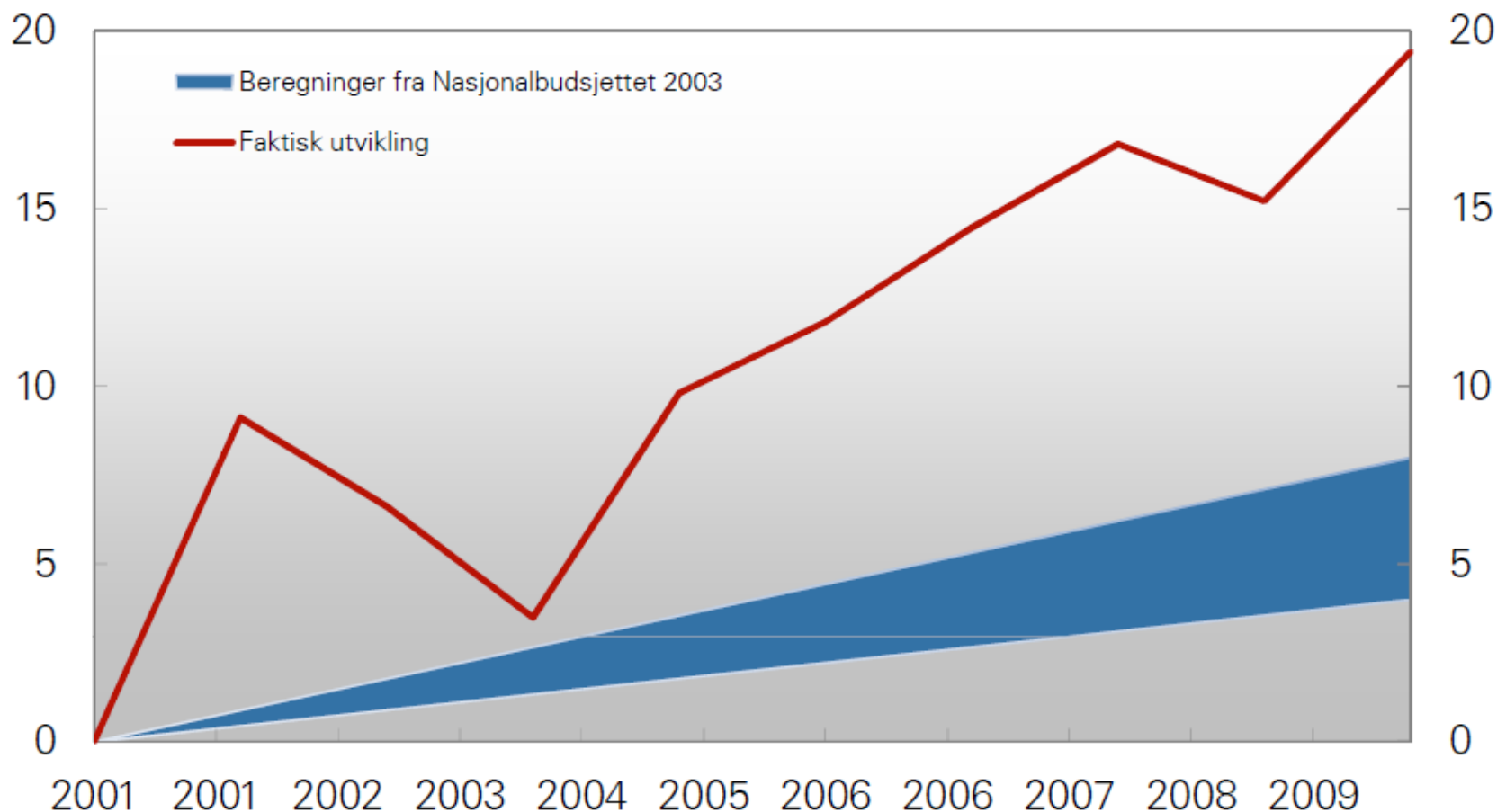

Value added: Oil specific shock

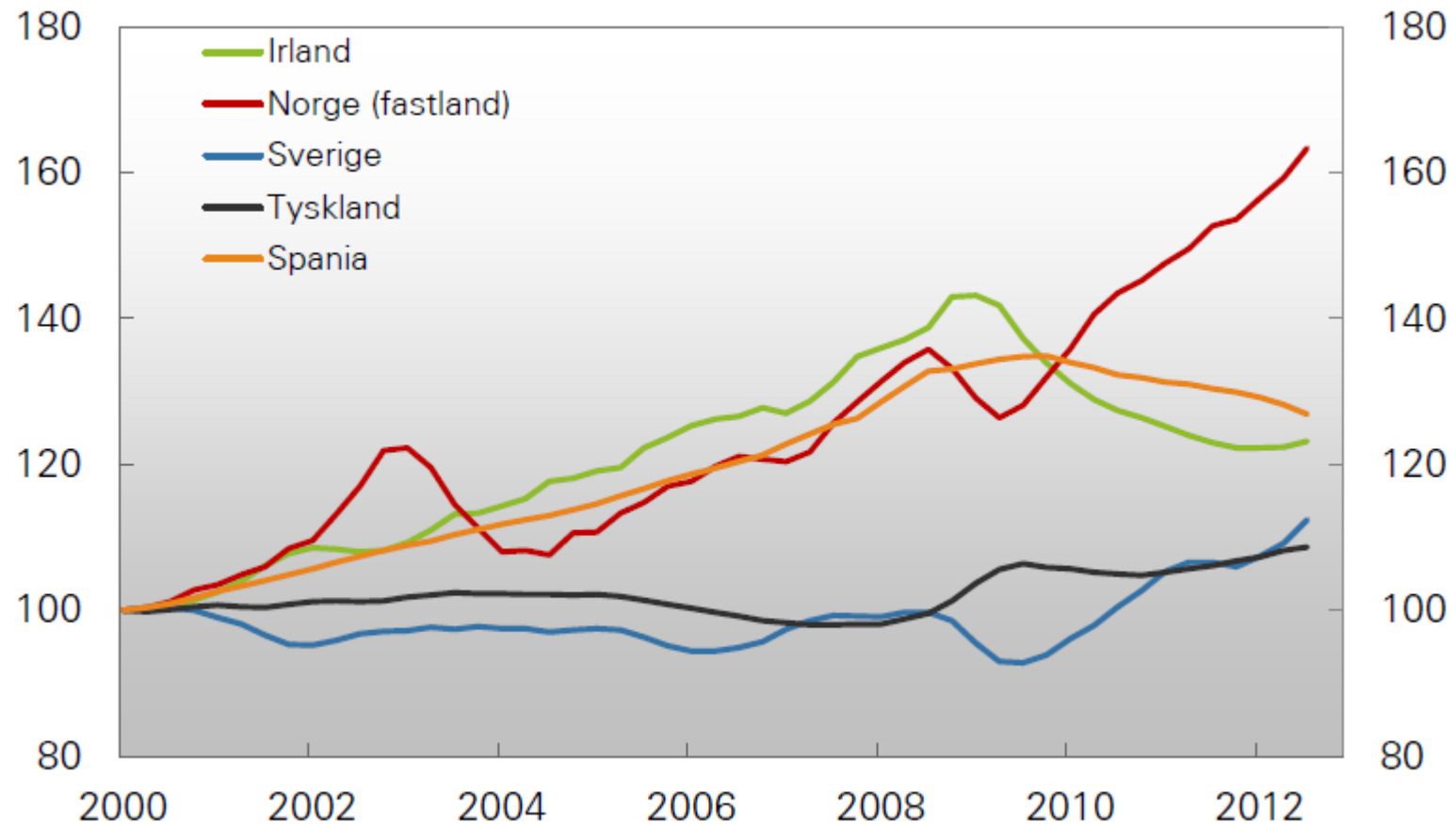
Employment: Oil specific shock

Konkurransesevnen svekker seg

Relative lønnskostnader. Anslag NB 2003 og faktisk utvikling. Prosentvis endring

Nå justeres lønnskostnadene i Europa - Norge drar fra Lønnskostnader pr produsert enhet, felles valuta

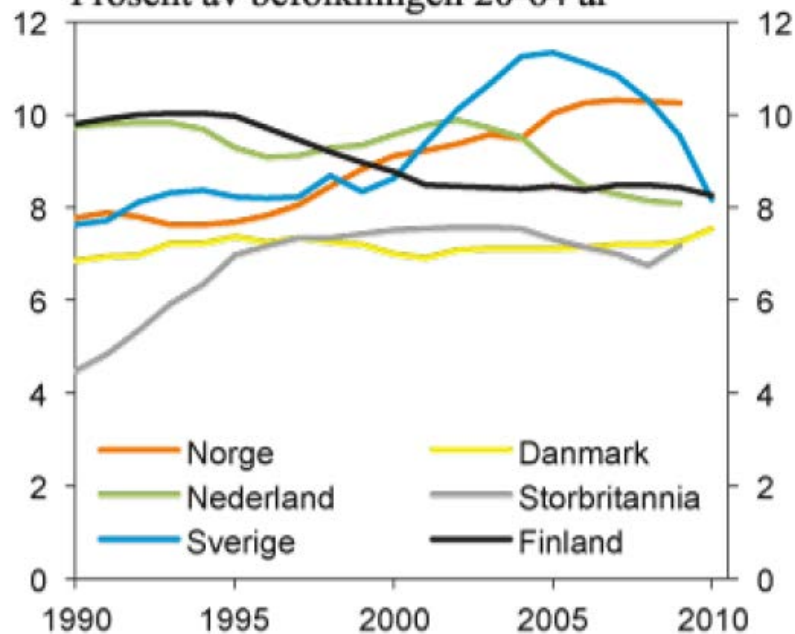

Men da blir også offentlig sektor dyr i Norge

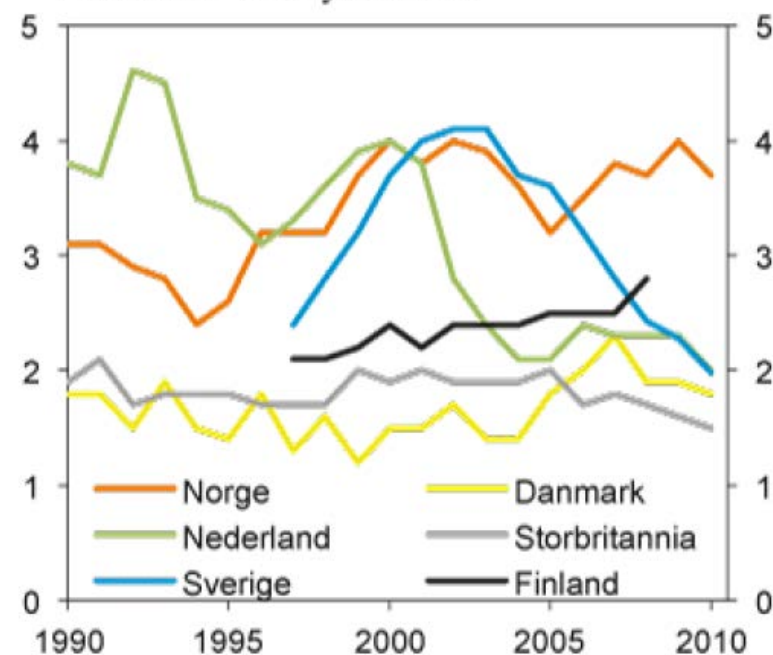
- Stor offentlig sektor – følger lønnsveksten til den mest produktive industrien, men uten å vise til samme produktivitet. Offentlige budsjetter blir ”spist opp av lønn”. *Rikdommens dilemma*
  - Offentlig sektor sysselsetter ca 30 pst. av arbeidsstyrken i Norge og Sverige.
  - Men pengebruken er dyrere i Norge. Offentlig sektors utgifter utgjør (koster) **40 pst.** mer pr innbygger i Norge enn i Sverige.

Mange utenfor arbeidsstyrken

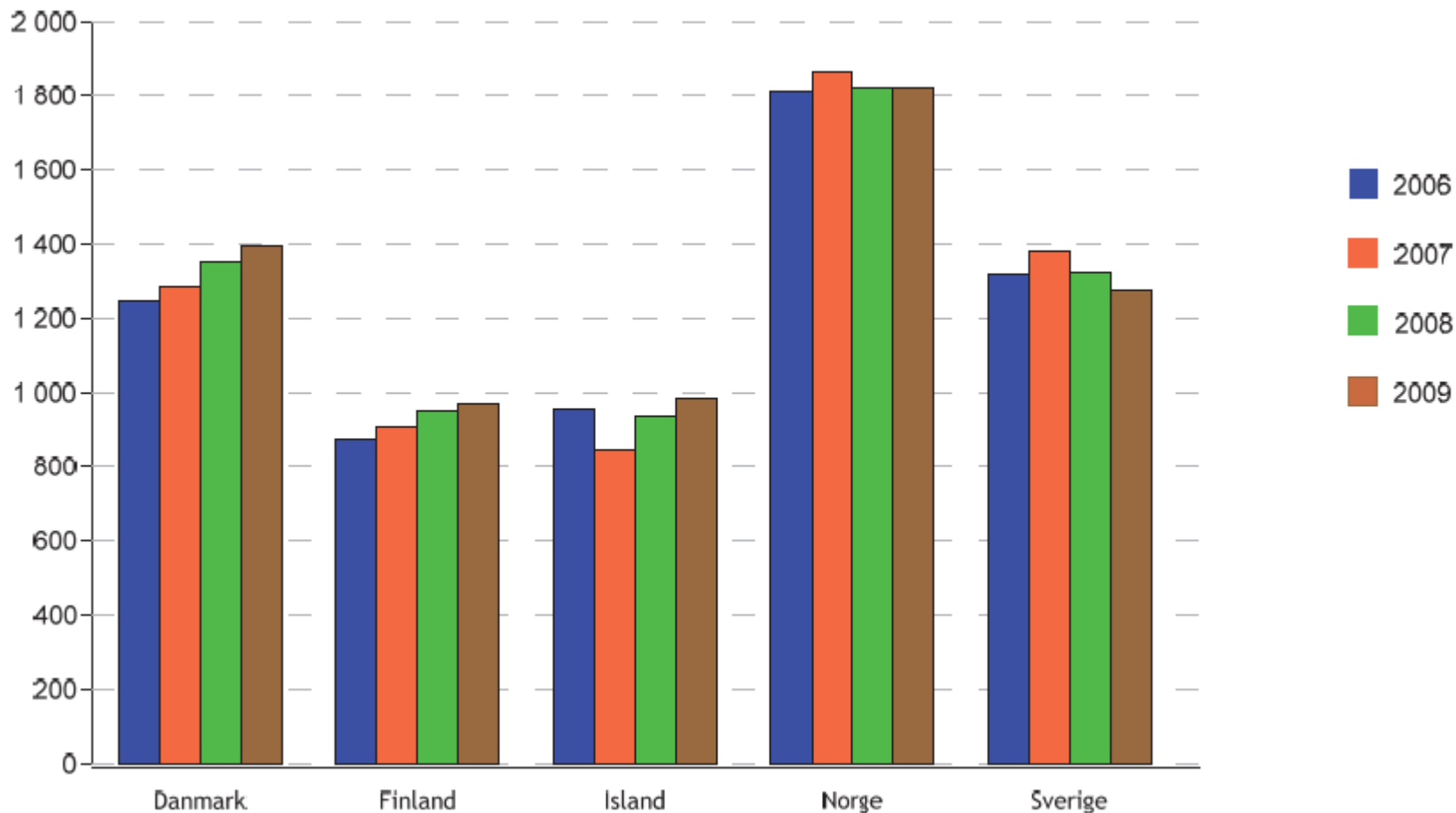
A. Uføretrygd i Norge og enkelte andre land.
Prosent av befolkningen 20-64 år

B. Sykefravær i Norge og enkelte andre land.
Prosent av alle sysselsatte¹

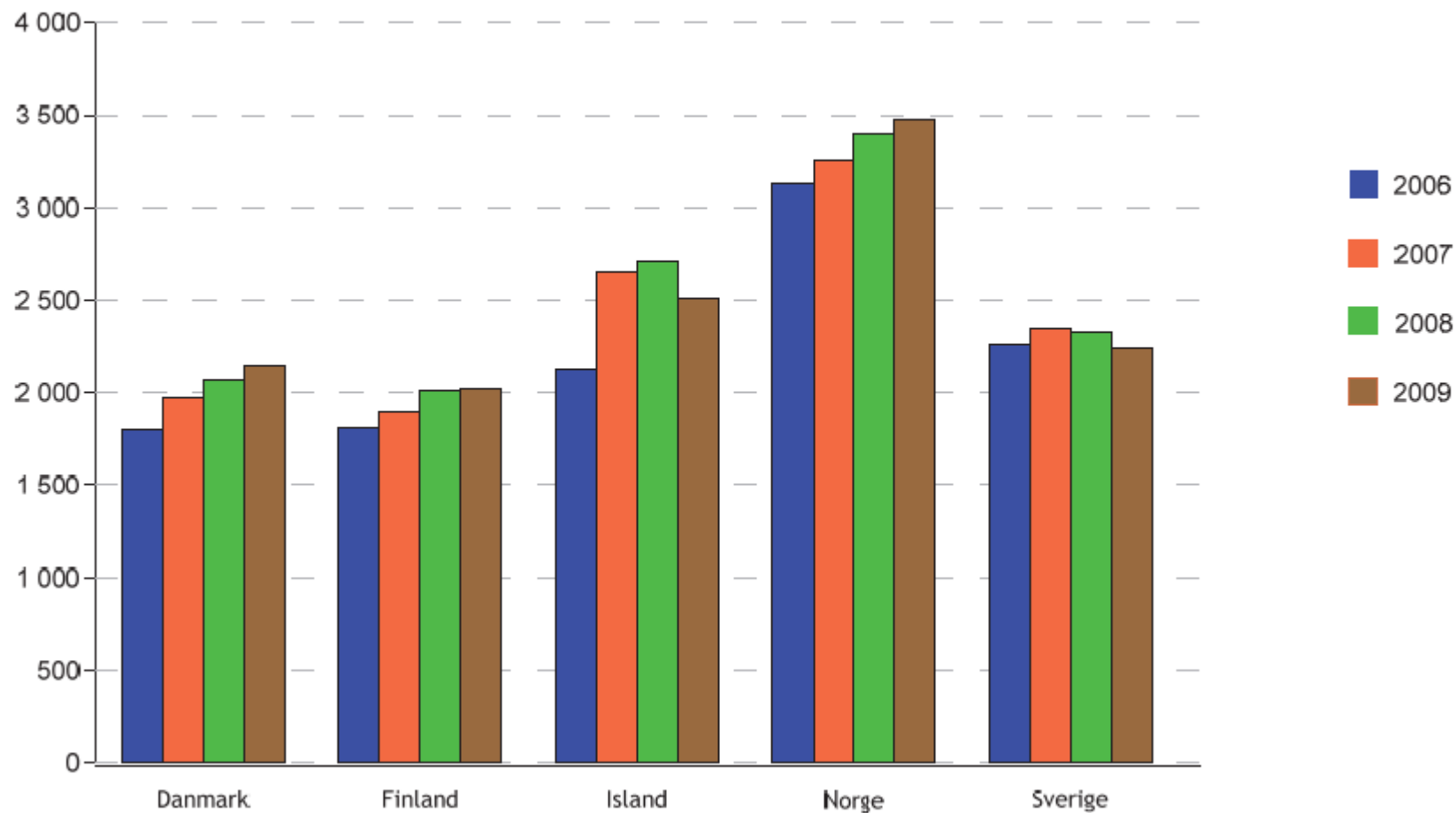

Figur 1.4.6 Utgifter til uførhet i KPS per innbygger, Norden 2006-2009

Kilde: Normann, Rønning, Nørgaard 2013

Figur 1.4.5 Utgifter til sykdom og helsetjenester i KPS per innbygger, Norden 2006-2009

Kilde: Normann, Rønning, Nørgaard 2013

Konklusjoner...

- Norsk sokkel har betydelige ringvirkninger til fastlands Norge
- Gir oss unike muligheter ... Men også sårbare for endringer i fundamentale forutsetninger (oljepris)
- Norge fosser frem med olje....Henger produktiviteten i fastlandet med? Kan vi opprettholde de høye lønningene som oljevirkksomheten har gitt oss?
- Er velferdsstaten bærekraftig?